

Pidulikud puhkpillihelid EV 100 Võru Kandles

Minu korraldatava trompeti suveakadeemia ja festivali avalöögiks käesoleval aastal Võru Kandles oli Hispaania Rahvusorkestri soolotrompetisti Adán Delgado Illada 15.juuni kontsert koos pianist Meeli Otsaga. Huvitav on tõdeda, et 2010.a esinesid ja õpetasid siin Võrus tema kolleegid, ansambli Mediterranean Chamber Brassi muusikud. Tunnen rõõmu, et minu 1996. aasta idee Võrus suvekool ja festival korraldada teostus ning muusikasündmus ka rahvusvaheliselt areneb ja laieneb. Rahuldustundega saan tagasi vaadata 22-aastasele ajaloole, meenuvad paljud noored andekad solistid ja iga-aastane festivaliorkester. Kunstilise juhina hoolitsen, et väliskülaliste kõrval oleksid peategelased eesti noored muusikud.

Trompeti suveakadeemiast on kujunenud piiriülene koostöö Venemaa vanima ja kuulsaima, Peterburi Konservatooriumi trompetiklassiga – sarnaselt eelmise aastaga on koos oma õpilastega külas Boris Taburetkin, kes õpetab kursusel eesti noori. 12. augustil esineb koos eesti ja soome solistidega Kandles kuulsa trompetistist helilooja V.Štšolokovi nimelise rahvusvahelise konkursi võitja Jevgeni Arabina, kes on lõpetanud Peterburi Konservatooriumi B. Taburetkini õpilasena. Olin konkursi žürii liikmena Jekaterinburgis tema edu tunnistajaks.

Foto 1. Eesti-vene trompetiansambel Kandles (2017)

Peterburi Konservatoorium – see on ajalooga täidetud vaimus, paljude geniaalsete heliloojate looming, pillimängukoolkonnad, mis on läbi aegade kõlanud maailma kontserdisaalides. Nimetatud konservatooriumiga, mida võib pidada eesti professionaalse muusikahariduse ja interpretatsioonikunsti hälliks, seob ajalooline järjepidevus ka Eesti trompetikoolkonda. 1917.a lõpetas Peterburi Konservatooriumi hõbeauhinna **Julius Vaks** – dirigent ja õppejõud, samas ka oma aja tippinterpreet, kes andis astail 1917-1944 märkimisväärse panuse Eesti trompeti- ja puhkpillimuusika arengusse. Traagilised ajaloosündmused katkestasid J. Vaksi töö Tallinnas, elu lõpuaastail pakkus teenekale muusikule tööd Suure-Jaani vald. J. Vaks on maetud Suure-Jaani kalmistule. Käesoleva aasta 26. juulil toimus Suure-Jaanis, J. Vaksi viimases kodukohas, **II Julius Vaksi nimeline klassikakonkurss trompetistidele** ning selle võitjad esinevad festivalil Kandles.

Üle poole sajandi Vaksist hiljem jõudsin oma kooliteel tollase nimega Leningradi (a-st 1991 taas Peterburi) Konservatooriumi trompetit õppima ka mina. On heameel, et aastail 1983-1986 oli mul sealses aspirantuuris õppides võimalus olla üks Sankt-Peterburi trompetikoolkonna väljapaistva professori Juri Bolšijanovi õpilastest ning et saan nüüd tema õpetust ajas edasi viia - õpetan alates 1982.a Tallinna Riiklikus Konservatooriumis (praegune Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia), kuid ka nooremas astmes, pannes erilist rõhku kindla „vundamendi“ rajamisele ehk algõpetuse kvaliteetsusele. Oma viimasel Tallinnas viibimisel 1997. a avaldas prof Bolšijanov intervjuus Muusikalehele („MUUSIKA“1997, nr 6, lk 12-14) lootust Eesti ja Peterburi muusikasidemete edasiarenguks:

„/.../meil, muusikuil, pole ju üksteise vastu mingeid pretensioone, ei poliitilisi ega üldse mingeid. Meil on vaid üks ühine soov: teha head muusikat ning õpetada ja õppida seda tegema.“

12.08. EV100 raames toimuvas **XXIII Võru Vaskpillipäevade ajalootunnis** teen koos B. Taburetkiniga (kes oli samuti J.Bolšijanovi õpilane) ettekande „**Peterburi Konservatooriumi vaskpilliklassid ja Eesti**“. Seoseid jätkub: mitmed Peterburi Konservatooriumi vaskpilliklasside kasvandikud on olnud juhtivate õppejõududena tegevad Tallinna Konservatooriumis: Juhan Aavik, Julius Vaks (trompet), Jaan Tamm (metsasarv), Raimund Kull (tromboon) ning hilisemal ajal Heiki Kalaus (tromboon) ja Aavo Ots (trompet). Osa lõpetanud jäid tegutsema Eesti väikelinnadesse nagu näiteks Eduard Tamm Võrusse. Samas tutvusin jaanuaris orkestriga Peterburis esinemas käies **Jaan Tamme rajatud St Peterburi kuulsa metsasarvekoolkonna edasiarendajaga** kaasaja Venemaal - eestlasest **Genrich Aavikuga**.

Dirigent ja õpetaja **Priit Sonn** tutvustab huvitavaid seiku **Võru Vaskpillipäevade ajaloo**st. Omalt poolt meenutan poole sajandi kaugusest kodukandi Vastseliina muusikamehi ja -õpetajaid ning oma kooliteed marsruudil Vastseliina-Tartu- Tallinn-Leningradi.

Lõik minu raamatu „Musitseerimisrõõm“ käsikirjast:

„Mitmed mõjuvõimsa d isikud ilmusid minu ellu väga õigel ajal – kui olin tõusnud muusikalises arengus tasemele, et vastu võtta nende õpetust. Mul oli õnn õppida muusikat kaua ja suurte isiksuste juhendamisel. Uskusin oma õpetajaid täielikult. Heast õpetajast jääb hinge ja mällu erilist, sõnulseletamatut. Õppimisel mängib rolli õpilase-õpetaja suhtlusaste - õppija peab olema avatud südamega, et tundidest võimalikult palju kaasa võtta. Kõigilt õpetajatelt, kellelt olen õpilase ja hiljem interpreedi ja õppejõuna palju õppinud, on jäänud hinge ja mälestustesse palju head, mida sõnades on võimatu väljendada ning mille eest olen neile tänulik.“

Kuigi loen end Juri Bolšijanovi õpilaseks, on minu õpetamissüsteem kujunenud mitme kultuuri (ühishingamine vene, saksa, prantsuse, hispaania, inglise kultuuridega) mõjul. Aastatel 2015-2018 olen näiteks vaimustunud Itaalia kui muusika_kodumaa kultuurist. Nimelt olen iga-aastaselt Sardiinia pealinnas Cagliariis läbi viinud trompeti meistrikursuse. Itaallaste laulukooli *bel canto* ehk ilusa laulu printsiipi saab edukalt kauni trompetikõla saavutamisel rakendada. Itaalia-reisidel sain imetleda ka kultuurimetropole Roomat, Veneetsiat, Naapolit ning kiirrongi aknast Itaalia kaunist loodust.

Heaks muusikuks kasvamisel on eelduseks kaasasündinud eneseväljendussoov ja musikaalsus. Õpetajana pean tähtsaks emotsionaalset esitust, mis köidaks publiku tähelepanu. Eesti rahvusliku muusika suurkuju G.Ernesaks kirjutab oma raamatus „Kutse“ musitseerimise maagilisest mõjust ja saladusest:

„Mis on see jõud, mis haarab peale virtuoosse pillikäsitluse ja teose oma mõju? Kui ta on eos olemas, siis võiks teda arvatavasti õigel lähenemisel arendada, arendamise järel valitseda, valitsemise kaudu kuulajaid vallutada.“

Õpetaja missioon on äratada muusikus loovus ja fantaasia ning anda talle ideede realiseerimiseks kaasa kvaliteetne ja mitmekesine vahenditepagas. **Trompeti suveakadeemia koolituse** sisu ongi pillimängu põhitõdede ja mängutehniliste oskuste õpetamine ja nende rakendamine musitseerimisel.

Tuletan endale alati meelde Prantsuse trompetist Jean-Pierre Mathez'i sõnu:

„Viis, kuidas toimub esimene kokkupuude pilliga päris õppimise alguses, mõjutab õpipoisi-aastaid tulevikus – kas see on lõputu lootuste nurjumine või põnev seiklus.“

Foto 2. Trompetiduet Jan ja Eerik

Uue energia ja ideed toovad XII Aavo Otsa Trompeti Suveakadeemiaasse Võrus **noored teotahtelised õpetajad, solistid ja dirigendid** Hanna Taube, Toomas Vana, Neeme Ots, José Page ja Kenneth Ojutkangas. **Suveakadeemia kontsertidel** astuvad üles solistid **9-aastastest kunstnikest professionaalideni**, et pakkuda publikule kuulamISRõõmu. Võru Vaskpillipäevadel oleme alati mõelnud ka **kõige noorematele kursuslastele** ning organiseerinud nende vanusegrupile **orkestri**. Koosmusitseerimine on meeskonnamäng ning pakub kõigile naudingut. Eelnenud aastatel on suurepäraseid noorema astme orkestri dirigendid olnud Priit Sonn ja Valdo Rüütelmaa ning see orkester astub üles ka tänavu.

Foto 3. Noorema astme orkester ja dirigent Priit Sonn (2017)

Foto 4. Eesti Noorte Kontsertorkester Võru Kandles (2017)

Traditsiooniliselt esineb Võru Vaskpillipäevadel ENKO. Orkestri sünni lugu on põnev. Minu juhatatud noorte puhkpilliorkester oli kutsutud 2013. a XI ESTOle San Franciscos. Esinemised Ameerika mandril võeti väga soojalt vastu ning tõusmaks koos uuele tasemele otsustasid dirigendid ja parimatest mängijatest koosnev orkestri tuumik moodustada uue kollektiivi, mille nimeks saigi Eesti Noorte Kontsertorkester ehk ENKO (ingl Estonian Youth Wind Ensemble). Nimetust Wind Ensemble kasutatakse orkesrite nime juures tõlkimata kujul paljudes keeltes ja see tähendab sisuliselt sümfoonilist puhkpilliansamblit puhkpillide kontsertmuusika esitamiseks.

Selle kollektiivi ajaloos on kõige olulisemad olnud välisesinemised, nt 2016 a 8. juulil Prahis maailma puhkpilliorganisatsiooni WASBE konverentsi avakontserdil, Euroopa Eestlaste Koori ja Hollandi Eesti Maja kutsel ühena vabariigi noorte puhkpillimuusika esinduskollektiividest festivalil Bredeweg Amsterdamis suurel eesti muusika kontserdil „Kõlavöö“ Amsterdami Hofkerk'is, dirigentideks Priit Sonn, Jaan Ots ja Aavo Ots, 2018.a jaanuaris esitasime EV100 raames Peterburi Jaani kirikus eesti

muusikat ja erinevaterahvaste muusikat. 3. märtsil toimus René Eespere autorikontsert Estonia kontserdisaalis; 5. juulil oli ENKO kutsutud külalisorkestriks Leedu Vabariigi 100. sünnipäeva pidustustele Atkurta Lietuvai 100, kus esinesime ka televisioonis üle kantud suurejoonelisel puhkpilliorkestrite galakontserdil. Olin festivalil üks Balti noorte ühendorkestri dirigentidest, Kaido Kivi juhatusel kõlas Eesti marss „Jää vabaks, Eesti meri“. Lauluga „Ärgake, Baltimaad“ meenutati Balti ketti.

Tähtis roll on ka meie iga-aastastel proovidel ja esinemistel Kandle saalis – nimelt siin toimub sujuv üleminek ühelt hooajalt järgmisele. Seekord õpime teoseid 26.03. 2019 Estonia kontserdisaalis toimuva orkestri 5. aastapäeva tähistavat kontserdi jaoks. ENKO repertuaari kullafondist moodustavad olulise osa T.Kõrvitsa ja Ü.Raudmäe seaded Raimond Valgre geniaalsetest lauludest, mille ilu julgen võrrelda G. Gerschwini meloodiate omaga. Nimetatud seadeid oleme edukalt mänginud Ameerikas, Ungaris, Tšehhis, Prantsusmaal, Venemaal ja muidugi Eestis. 13. 08.kl 19 Kandles toimuval meeleolumuusika kontserdil „Kummardus Valgrele“ kõlab tema looming aga peamiselt Soomest pärit akordionivirtuoosist külalissolist Ella Koura esituses – oli see pill ju heliloojale endalegi armas. Vaskpillifestivalile kohaselt astuvad kontserdil üles ka puhkpillisolistid ja – ansamblid ning ENKO.

Ootame muusikahuvilisi Kandlesse kontserdile!

Aavo Ots

dirigent, trompetiõppejõud